

ZENO VANCEA

ISTORIA MUZICII

Breviar

V

© 2025. Casa de Editură GRAFOART
Toate drepturile rezervate pentru prezenta ediție.

Ilustrația copertei:
grafică vectorială proprietatea editurii.

În elaborarea prezentei ediții s-au folosit lucrările:
Zeno Vancea, *Enciclopedie muzicală*, vol. I-XXIII,
Editura Prietenii Cărții, [1993].

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
VANCEA, ZENO

Istoria muzicii : breviar / Zeno Vancea. -
București : Grafoart, 2025-
23 vol.

ISMN 979-0-69492-562-8

Vol. 5 : J.S. Bach și G.F. Händel. - 2025. -
ISMN 979-0-69492-567-3. - ISBN
978-606-747-284-4

78

EDITURA MUZICALĂ GRAFOART
de utilitate publică prin Hotărârea Guvernului României nr. 94/2024

LIBRĂRIA MUZICALĂ GEORGE ENESCU
București, piața Sfinții Voievozi nr. 1

TEL.: 0747 236 278 (07-GRAFOART); 021 315 07 12

E-MAIL: GRAFOART1991@GMAIL.COM

COMENZI: www.LIBRARIAMUZICALA.ro

Zeno Vancea

ISTORIA MUZICII
Breviar

Volumul 5
J. S. Bach și G. F. Händel

GRAFOART

Cuprins

Introducere.....	7
Johann Sebastian Bach viața și formarea	9
Stilul și limbajul muzical.....	12
Sursele de inspirație în creația lui Bach	15
Genurile și formele cultivate de Bach	22
Georg Friedrich Händel viața și cariera.	38
Stilul componistic	41
Sursele de inspirație în creația lui Händel	43
Creația de operă	46
Oratoriile	52
Muzica instrumentală	59
Concluzie	74

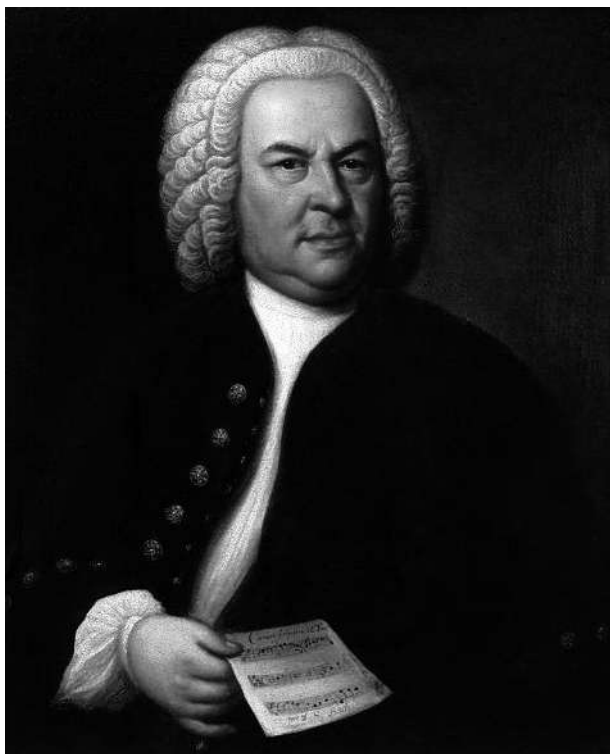
Introducere

Epoca Barocului târziu, din prima jumătate a secolului al XVIII-lea, a fost un moment de maximă înflorire a muzicii europene. Atmosfera sa se caracteriza prin grandiozitate și intensitate expresivă: artele erau fastuoase și pline de contraste, iar muzica reflecta spiritul vremii prin ornamentație bogată și fantezie melodică. Stilul baroc atinge maturitatea deplină – sistemul tonal major-minor se consolidează, iar tehnica polifonică atinge o complexitate remarcabilă.

Din perspectiva genurilor, Barocul târziu diversifică și amplifică formele muzicale. În muzica vocală se afirmă pe de-o parte opera seria italiană, fastuoasă, iar pe de altă parte oratoriul și cantata religioasă, care oferă experiențe spirituale profunde. Totodată, muzica instrumentală cunoaște o expansiune: concertul, suita

Johann Sebastian Bach **viața și formarea**

Johann Sebastian Bach s-a născut la 21 martie 1685 la Eisenach și a murit la 28 iulie 1750 la Leipzig. Tatăl sau, Ambrosius Bach (1645-1695), era membru al orchestrei orașului Eisenach. De altfel, în familia Bach, originară din Turingia, toți membrii, din tată în fiu, se ocupaseră cu muzica. Tânărul Johann Sebastian Bach rămâne orfan de timpuriu și este crescut de unul dintre unchii săi, Johann Cristoph Bach, Organist la Ohrdruf. În 1700 Bach se mută la Lüneburg. Aici cunoaște lucrările lui Georg Böhm (1661-1733), organist și compozitor renumit al timpului, care au avut o mare influență asupra sa. În aceeași perioadă face dese vizite la Hamburg unde cântau celebrii organiști Johann Adam Reinken (1643-1722) și Vincent Lübeck (1654-1740). După terminarea școlii generale din

Stilul și limbajul muzical

Creația lui Bach ocupă, din punctul de vedere al modului de exprimare, un loc central în istoria muzicii; ea nu reprezintă numai o

Georg Friedrich Händel **viața și cariera**

Georg Friedrich Händel s-a născut pe 23 februarie 1685 la Halle și a murit în 14 aprilie 1759 la Londra.

Tatăl său era medicul curții principelui Saxoniei. Încă de mic copil, Händel a învățat muzica (orga și teoria muzicii) cu Friedrich Wilhelm Zachow (1663-1712 la Halle, iar la dorința tatălui său, după terminarea școlii medii, a făcut și studii de drept la universitatea din același oraș. În 1703 se mută la Hamburg, unde face cunoștință cu cercul lui Keiser și Mattheson, și scrie două opere pentru teatrul de operă de aici.

În 1706 pleacă în Italia, stând un timp la Florența. În 1707 îl găsim la Roma. Își continuă apoi peregrinările în orașele din Italia, stabilindu-se într-un timp la Neapole; în 1710 se întoarce la Roma și apoi din nou la Florența. În 1709 are loc la Veneția

desăvârșire. A murit la Londra în plină glorie, fiind considerat compozitor național englez. Din 1784 se organizează cu regularitate în Anglia, iar din 1910 și în Germania, festivități Händel.

Stilul componistic

Spirit universalist ca și Bach, Händel a creat o operă muzicală ce reprezintă, în aceeași măsură, ca și cea a marelui său contemporan, o sinteză a artei europene din timpul său.

În cartea sa despre Händel, cunoscutul scriitor și muzicolog francez Romain Rolland spune despre marele compozitor următoarele: *„Ca temperament și caracter un german adevărat, el a devenit în artă, ca și compatriotul său Leibnitz, pe care l-a cunoscut la Hanovra, un cetățean al lumii, un european, format sub influența precumpănitoare a culturii*

sa se afirmă cu atâta vigoare, încât puternica personalitate creatoare nu poate fi confundată cu aceea a altui compozitor.

Creația de operă

Cele aproximativ 30 de opere compuse de Händel au la bază – fapt caracteristic *operei seria* – în majoritatea cazurilor, subiecte istorice: *Almira* (1705), *Rodrigo* (1707), *Agrippina* (1709), *Rinaldo* (1711), *Il Pastor Fido* – prima versiune (1712), *Teseo* (1713), *Silla* (1714), *Amadigi di Gaula* (1715), *Radamisto* (1720), *Muzio Scevola* (1721), *Floridante* (1721), *Ottone* (1723), *Flavio* (1723), *Giulio Cesare* (1724), *Tamerlano* (1724), *Rodelinda* (1725), *Scipione* (1726), *Alessandro* (1726), *Admeto* (1727), *Riccardo Primo* (1727), *Siroe* (1728), *Tolomeo* (1728), *Lotario* (1729), *Partenope* (1730), *Poro* (1731), *Ezio* (1732), *Sosarme* (1732), *Orlando* (1733), *Arianna in Creta* (1734), *Il Pastor Fido* – a doua versiune (1734), *Ariodante* (1735), *Alcina* (1735), *Atalanta* (1736), *Arminio* (1737), *Giustino* (1737), *Berenice* (1737), *Faramondo* (1738), *Xerses (Serse)* (1738),

sa forță creatoare a aflat un teren de manifestare deosebit de prielnic.

Oratoriile

El a compus aproape 30 de oratorii care – devenite modele ale genului – sunt în majoritatea lor cântate în mod frecvent și azi, figurând la loc de cinste în repertoriul mondial vocal-simfonic: *Il Trionfo del Tempo e del Disinganno* (Triumful timpului și al dezamăgirii) (1707), *La resurrezione* (1708), *Acis, Galatea și Polifem* (1708, mască), *Brockes Passion* (1719), *Esther* – versiunea I (1718), *Acis și Galatea* (1732, serenadă), *Esther* – versiunea a II-a (1732), *Deborah* (1733), *Athalia* (1733), *Sărbătoarea lui Alexandru* (1736, mască), *Saul* (1738), *Israel în Egipt* (1739), *Odă către Sf. Cecilia* (1739), *L'Allegro, il Penseroso e il Moderato* (1740), *Messiah* (1742), *Samson* (1743), *Semele* (1744), *Iosif și frații săi* (1744), *Hercule* (1745), *Belshazzar* (1745), *Oratoriu ocazional*

Preludiu din *Suita nr. 8* pentru clavecin

De aceea ele pot fi executate de oricare dintre instrumentele sau grupurile de instrumente indicate de compozitor. Forma lucrărilor este aceea a vechiei sonate „*da chiesa*”, alcătuite din 4 părți (Adagio-Allegro-Adagio-Allegro).

O particularitate interesantă a sonatelor și a trio-sonatelor constă în faptul că multe din temele cuprinse în ele au fost împrumutate de Händel din ariile operelor sau oratoriilor sale (de aici și marea lor cantabilitate). Fenomenul este reversibil, căci teme folosite de Händel inițial în unele

Concluzie

Născuți în același an 1685, Johann Sebastian Bach și Georg Friedrich Händel reprezintă cele două culmi ale muzicii baroce târzii. Deși împărtășesc trăsături comune – precum sinteza stilurilor europene ale vremii și măiestria contrapunctului – cei doi compozitori se deosebesc prin temperamente și viziuni artistice contrastante.

Bach și-a dedicat creația muzicii bisericesti și genurilor instrumentale. Opera sa culminează arta polifoniei baroce prin echilibrul neegalat dintre bogăția armonică și rigoarea contrapunctului, exprimând totodată o profunzime spirituală și emoțională unică.

În schimb, Händel a fost orientat spre scena publică. Celebru pentru operele sale italiene și oratoriile în limba engleză, muzica lui pune accentul pe melodia amplă și dramatism,

reflectând latura luminoasă și festivă a vieții. Lucrările sale se remarcă prin dinamism și grandoare, adesea însuflețite de o notă eroică evidențiată în corurile monumentale de oratoriu.

Atât Bach, cât și Händel au marcat apogeul și sfârșitul epocii baroce în muzică. Muzica lui Bach – redescoperită în secolul al XIX-lea – a devenit fundament al educației muzicale și sursă de inspirație pentru generațiile următoare. De cealaltă parte, creațiile lui Händel (oratoriile sale – de pildă Messiah –) se mențin ferm în repertoriul occidental până în prezent. Astfel, Bach și Händel rămân, fiecare în felul său, piloni ai patrimoniului muzicii universale – două fațete ale geniului creativ din epoca Barocului târziu.